

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 135 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1162, LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 144 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1222 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 138 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1272

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. balandžio 7 d. sprendimo Nr. SV-S-449 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.5, 1.7 ir 1.9 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 135 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1162 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-1162) ir atkreipti Lietuvos Respublikos Seimo dėmesį į tai, kad Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos 2022 m. gegužės 5 d. posėdyje socialiniai partneriai pritarė Įstatymo projektui Nr. XIVP-1162.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 144 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1222 dėl šios priežasties: siekiant, kad darbuotojams, kurių darbas yra kilnojamojo pobūdžio arba atliekamas lauko sąlygomis, arba susijęs su kelionėmis ar važiavimu, už darbą būtų mokamas darbo užmokestis, o ne Lietuvos Respublikos darbo kodekso 144 straipsnio 8 dalyje numatytos kompensacijos (toliau – kompensacijos), nuo kurių neskaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos (Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalies 3 punktas), 2022 m. birželio 28 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 14, 25, 27, 30, 52, 58, 139, 144, 221, 222, 223, 225, 226, 227 ir 240 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-1187, kuriuo kompensacijos panaikinamos. Lietuvos Respublikos valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos duomenimis, 2020 m. Lietuvoje registruoti 4 993 juridiniai asmenys už kilnojamojo pobūdžio darbą 90 618 darbuotojams išmokėjo 134 753 809 eurus kompensacijų. Pažymėtina, kad ne didesnio darbo užmokesčio, o kompensacijos mokėjimas gali neigiamai paveikti darbuotojo padėtį, nes, skaičiuojant atostoginius, darbuotojui mokamus už kasmetines atostogas, kompensacija neįtraukiama, taip pat ji neįtraukiama skaičiuojant pensijas, ligos, motinystės ir tėvystės išmokas.

3. Pritarti Lietuvos Respublikos darbo kodekso 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1272 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-1272) siekiui suteikti

darbuotojams galimybes lanksčiau derinti darbo ir šeimos įsipareigojimus, tačiau nepritarti Įstatymo projekto Nr. XIVP-1272 siūlomai teisinio reguliavimo priemonei dėl šių priežasčių:

3.1. 2022 m. birželio 28 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos darbo kodekso 1, 2, 25, 26, 30, 36, 40, 44, 46, 51, 52, 55, 56, 57, 59, 721, 75, 79, 107, 113, 117, 126, 133, 134, 137, 138, 169, 171 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-1189, kuriuo suteikta daugiau galimybių derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus (darbuotojui pateikus prašymą, pagrįstą sveikatos priežiūros įstaigos išvada dėl jo sveikatos būklės arba būtinybe slaugyti šeimos narį ar kartu su juo gyvenantį asmenį, darbdavys turės suteikti jam galimybę dirbti ne visą darbo laiką, dirbti nuotoliniu būdu ar pasirinktu darbo laiko režimu).

3.2. Papildomų garantijų darbuotojams reglamentavimas Darbo kodekse neskatina sudaryti kolektyvinių sutarčių. 2019 m. kolektyvinių sutarčių aprėptis Lietuvos Respublikoje buvo tik 14,8 proc., o Prancūzijos Respublikoje – 94 proc., Švedijos Karalystėje – 92 proc. 2020 m. kolektyvinių sutarčių aprėptis Lietuvos Respublikoje buvo 21,03 proc., o 2021 m. – 25,6 proc. Pažymėtina, kad Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 5.2.3 papunktyje nurodytas veiksmas „Ugdyti socialinių partnerių kompetencijas ir gebėjimus, siekiant visapusiško įsitraukimo ir atstovavimo reguliuojant darbo ir darbo apmokėjimo santykius kolektyvinėmis sutartimis“. Kadangi Lietuvos Respublikoje kolektyvinių sutarčių aprėptis yra viena mažiausių Europos Sąjungos valstybėse narėse ir siekiama ją didinti, socialiniai partneriai dėl papildomų garantijų darbuotojams (taip pat ir dėl papildomos poilsio dienos) turi susitarti kolektyvinėse sutartyse.

Paminėtina ir tai, kad kiekviena papildoma poilsio diena didina darbo vietos kaštus ir tai neigiamai veikia šalies ekonomiką. Per pastaruosius 10 metų 75 metų ir vyresnių gyventojų skaičius Lietuvoje padidėjo 8,7 proc. Ilgėjant vidutinei tikėtinai gyvenimo trukmei, didėja šios amžiaus grupės asmenų dalis. Išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 m. sausio 1 d. Lietuvos Respublikoje buvo 262 054 gyventojai (75 metų ir vyresni), kurių vaikams, jei jie jų turi, priklausytų 12 papildomų poilsio dienų per metus. Lietuvos Respublikos trišalėje taryboje ne kartą diskutuota dėl įvairių pasiūlymų didinti papildomų poilsio dienų skaičių, bet bendro sutarimo nerasta. 2022 m. gegužės 5 d. vykusio Darbo santykių komisijos prie Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio metu socialiniai partneriai sutarė tęsti diskusijas dėl papildomų poilsio dienų sistemos keitimo (2022 m. gegužės 5 d. posėdžio protokolas Nr. K2-5).

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras